

مفردات و پلان درسی هفته وار مضمون نظام اجتماعی اسلام

پوهنتون	کاردان
پوهنځی	اقتصاد
عنوان برنامه	لسانس در اقتصاد
کود مضمون	
تعداد کريدت	2
کنگوری مضمون	پوهنتون شمول
پيش نیاز مضمون	نظام عبادتی و سيرت النبي صلی الله عليه و سلم
سمستر	سوم

شرح مختصر مضمون (نظام اجتماعی اسلام)

نظام اجتماعی اسلامی چهارمین مضمون از سلسله مضامین ثقافت اسلامی است که درسمستر چهارم بر اساس تسلسل منطقی تدریس می شود. شناخت این نظام برای هر مسلمان مهم است زیرا برای افراد جامعه اسلامی مهم است که تنظیم روابط خود را با سایر جوامع غیر اسلامی در مطابقت با آموزه های قرآن کریم، احادیث نبوی و فقه اسلامی عیار نماید.

محصلان بعد از مطالعه و یادگیری موضوع مذکور، اطلاعات کاملی را کسب نموده و از مفهوم، اصول، مبانی، ساختار فردی و خانوادگی نظام اجتماعی اسلامی، علل فروپاشی خانواده، آگاهی کامل بدست میاورد، این باعث می شود که محصل زندگی فردی و اجتماعی خود را بر اساس رهنمودها اسلامی مطابقت داده، با آسیب های اجتماعی مبارزه ورزیده و در پیشرفت جامعه نقشی مسئولانه و فعال خویش را انجام دهد.

اهداف درسی:

- شناخت کاملی از مبانی نظام اجتماعی اسلامی و آیات و روایاتی که درباره جامعه و زندگی اجتماعی آمده است.
- شناخت رهنمودها و دلایل حاکم بر جامعه و و تفکیک بین آداب و عرف های نا پسند.
- مشخص نمودن عوامل مشاجرات خانوادگی و جستجوی راهای حل آن.
- کسب توانایی دفاع از نظام اجتماعی اسلام در عرصه علمی، اکادمیک و شناسایی راههای مبارزه با آسیب های اجتماعی از دیدگاه اسلام.

نتایج متوقعه:

پس از اتمام این کورس، دانشجویان قادر خواهند شد:

- درک عمیق از مفهوم، اهمیت و نیاز به نظام اجتماعی اسلام و شناخت تفاوت آن با نظام های اجتماعی دیگر.
- شناخت منابع، مبانی و ویژگی های نظام اجتماعی اسلام و ارتباط آن با عقاید، عبادات و معاملات.
- توانایی تحلیل و مقایسه جامعه شناسان مسلمان و غربی و دیدگاه های آنان درباره ساختار جامعه.
- درک روش های اصلاح فرد، خانواده و جامعه بر اساس آموزه های اسلامی و شناخت چالش های پیش روی آن.
- فهم اصول تشکیل نظام خانوادگی در اسلام، شناخت احکام ازدواج و معیارهای انتخاب همسر.

- توانایی تشخیص حقوق و مسئولیت‌های اعضای خانواده (زن، شوهر، فرزندان و والدین) در چارچوب نظام اسلامی.
- درک عوامل فروپاشی خانواده و توانایی ارائه راه‌حل‌های پیشگیری از آن.
- شناخت و تحلیل انواع طلاق، خلع و تفریق در اسلام و احکام مرتبط با آنها.
- توانایی تحلیل حکم تحدید نسل در اسلام و احکام مربوط به عده.
- درک راه‌های ایجاد نظام اجتماعی اسلامی و تطبیق حاکمیت دین در زندگی اجتماعی.
- شناخت روش‌های تقویت وحدت در جامعه اسلامی و ایجاد روحیه تعاون، احترام و عدالت در روابط اجتماعی.
- آگاهی از آداب اجتماعی اسلامی و مهارت در رعایت اصول تعامل با دیگران (سلام، ملاقات، مجالس علمی، معاشرت، لباس، سفر و مهمانی).
- تحلیل عوامل انحراف اجتماعی مانند سکولاریسم، لیبرالیسم، استشراق و راهکارهای جلوگیری از آنها.
- شناخت اهمیت حجاب اسلامی، فواید آن و آسیب‌های اجتماعی و اخلاقی ناشی از بی‌حجابی.
- درک تأثیرات مخرب اختلاط، فحشا، خیانت، رشوه، فساد اداری، قمار و ربا بر جامعه و روش‌های مبارزه با آنها.
- ارزیابی خطرات ناشی از استفاده نادرست از تکنولوژی‌های معاصر مانند اینترنت و شبکه‌های اجتماعی و ارائه راهکارهای اصلاحی

شیوه‌های تدریس و آموزش

- لیکچر
- ارائه شفاهی توسط استادان که بر توضیح موضوعات، نظریات و مفاهیم تمرکز دارد.
- کنفرانس/بحث
- ارتباط دوطرفه میان محصلان و استادان یا در میان گروه‌های محصلان برای تبادل نظر و تحلیل موضوعات.
- ارائه (پریزنتیشن)
- محصلان موضوعاتی را برای مرور و آمادگی دریافت می‌کنند. سپس، آن را در حضور صنف ارائه می‌نمایند. هدف این فعالیت، تقویت اعتماد به نفس و مهارت‌های گفتاری محصلان است.
- جلسه مهمان
- یک نشست با سخنران مهمان که توسط استاد یا پوهنتون تنظیم خواهد شد.

شیوه‌های ارزیابی محصلان

توجیه	درصد	نوع
	25%	ارزیابی داخلی <ul style="list-style-type: none"> • تکلیف اصلی: 10٪ • کوئزها: 10٪ • حاضری: 5٪

ارزیابی خارجی	75%	امتحانات نهائی به منظور ارزیابی کلی از فراگیری دانش و مهارت های لازمی مضمون صورت می گیرد.
<ul style="list-style-type: none"> • امتحان وسط سمستر : ۲۵٪ • امتحان نهایی: ۵۰٪ • 		

مفردات درسی مضمون

- درک عمیق از مفهوم، اهمیت و نیاز به نظام اجتماعی اسلام و شناخت تفاوت آن با نظام های اجتماعی دیگر.
- شناخت منابع، مبانی و ویژگی های نظام اجتماعی اسلام و ارتباط آن با عقاید، عبادات و معاملات.
- توانایی تحلیل و مقایسه جامعه شناسان مسلمان و غربی و دیدگاه های آنان درباره ساختار جامعه.
- درک روش های اصلاح فرد، خانواده و جامعه بر اساس آموزه های اسلامی و شناخت چالش های پیش روی آن.
- فهم اصول تشکیل نظام خانوادگی در اسلام، شناخت احکام ازدواج و معیارهای انتخاب همسر.
- توانایی تشخیص حقوق و مسئولیت های اعضای خانواده (زن، شوهر، فرزندان و والدین) در چارچوب نظام اسلامی.
- درک عوامل فروپاشی خانواده و توانایی ارائه راه حل های پیشگیری از آن.
- شناخت و تحلیل انواع طلاق، خلع و تفریق در اسلام و احکام مرتبط با آنها.
- توانایی تحلیل حکم تحدید نسل در اسلام و احکام مربوط به عده.
- درک راه های ایجاد نظام اجتماعی اسلامی و تطبیق حاکمیت دین در زندگی اجتماعی.
- شناخت روش های تقویت وحدت در جامعه اسلامی و ایجاد روحیه تعاون، احترام و عدالت در روابط اجتماعی.
- آگاهی از آداب اجتماعی اسلامی و مهارت در رعایت اصول تعامل با دیگران (سلام، ملاقات، مجالس علمی، معاشرت، لباس، سفر و مهمانی).
- تحلیل عوامل انحراف اجتماعی مانند سکولاریسم، لیبرالیسم، استشراق و راهکارهای جلوگیری از آنها.
- شناخت اهمیت حجاب اسلامی، فواید آن و آسیب های اجتماعی و اخلاقی ناشی از بی حجابی.
- درک تأثیرات مخرب اختلاط، فحشا، خیانت، رشوه، فساد اداری، قمار و ربا بر جامعه و روش های مبارزه با آنها.
- ارزیابی خطرات ناشی از استفاده نادرست از تکنولوژی های معاصر مانند اینترنت و شبکه های اجتماعی و ارائه راهکارهای اصلاحی.

پلان درسی هفته وار مضمون

هفته	محتوا	تعداد ساعات درسی در هفته		
		مجموعه	لکچر	عملی
هفته اول	تعریف، اهمیت و نیاز به نظام اجتماعی تعریف، اهمیت و نیاز به نظام اجتماعی اسلام اجتماع در عبادت بدن و مالی <ul style="list-style-type: none"> • نماز، زکات، روزه، حج و سیاست. منابع نظام اجتماعی اسلام.	2	2	ساحوی

				<p>مبانی نظام اجتماعی اسلام</p> <p>ویژگی های نظام اجتماعی اسلام</p> <p>و حیانی، عقیدتی و ایمانی، اخلاق حسنه، اخوت، تعاون، ترحم، همدردی، عدالت، مساوات، امر بالمعروف، الزامی، جهانی، کمال و شمول...</p>	
		2	2	<p>اصول نظام اجتماعی اسلام.</p> <p>جامعه شناسان</p> <p>۱- جامعه شناسان غربی.</p> <p>۲- جامعه شناسان مسلمان.</p> <p>اهداف نظام اجتماعی اسلام.</p> <p>تشکیل جامعه اسلامی از نظر اسلام.</p> <p>1. اصلاح فرد.</p> <p>2. اصلاح خانواده.</p> <p>3. اصلاح جامعه</p> <p>اصلاح فرد و ابعاد آن :</p> <ul style="list-style-type: none"> • رابطه فرد با خالقش ایمان و عقیده • رابطه فرد با خودش اخلاق و آداب • رابطه فرد با جامعه . صله‌ی رحمی، ترحم، تعاون، غم شریکی و غیره <p>اصول اصلاح فرد در اسلام</p> <ul style="list-style-type: none"> • مسلمان موحد • انسان دانشمند • انسان آموزگار <p>انسان متفکر</p>	هفته دوم
		2	2	<p>تکثیر نظام خانوادگی</p> <p>مفهوم و اواع نظام خانودگی در اجتماع اسلامی :</p> <p>1. خانواده کوچک.</p> <p>2. خانواده متوسط</p> <p>3. خانواده بزرگ.</p> <p>مفهوم خانواده در جوامع غیر اسلامی.</p> <p>ویژگی های خانواده‌ی مسلمان .</p> <p>اصول تربیتی خانواده مسلمان.</p> <p>چالش ها در برابر تشکیل خانواده اسلامی</p>	هفته سوم
		2	2	<p>تعریف نکاح.</p>	هفته چهارم

				<p>مشروعیت نکاح</p> <p>حکم نکاح</p> <p>ارکان نکاح</p> <p>شروط نکاح</p> <p>اهلیت مرد و زن برای نکاح</p> <p>اختیار عاقدین.</p> <p>موجودیت و اجازه‌ی ولی.</p> <p>آداب نکاح</p> <p>فوائد و حکمت‌های ازدواج</p> <p>اهداف ازدواج</p>	
		2	2	<p>محرمات و انواع آن :</p> <ul style="list-style-type: none"> • نسبی و سببی. • دائمی و موقت. <p>معنا و مفهوم خطبه (خواستگاری) .</p> <p>اصول و آداب شرعی خواستگاری.</p> <p>معیار های انتخاب زوجین در مورد همدیگر.</p> <p>حکم روابط عاقدین بعد از خواستگار تا زمان نکاح.</p>	هفته پنجم
		2	2	<p>تعدد الزوجات</p> <p>حکمت‌های تعدد زوجات رسول اکرم صلی الله علیه وسلم.</p> <p>انواع نکاح:</p> <p>(موقت، متعه، تحلیل، شغار، مسیار، نکاح مخفیانه)</p> <p>حقوق زن و شوهر:</p> <p>1. حقوق شوهر بر خانم</p> <p>2. حقوق خان بر شوهر</p> <p>حقوق مشترک.</p>	هفته ششم
		2	2	<p>حقوق اولاد:</p> <p>اول : حقوق قبل از تولد</p> <p>1. انتخاب مادر خوب</p> <p>2. حق زندگی</p> <p>3. حق سلامتی</p> <p>دوم: حقوق بعد از تولد:</p> <p>1. اذان و اقامه</p> <p>2. انتخاب اسم خوب</p> <p>3. عقیقه</p>	هفته هفتم

				<p>4. ختنه 5. نفقه 6. تربیت 7. ازدواج حقوق والدین:</p> <p>1. احترام 2. خدمت 3. اطاعت 4. نفقه هنگام نیاز</p> <p>دعاء</p>	
		2	2	<p>آداب خانوادگی:</p> <p>عوامل فروپاشی خانواده ها و شیوه‌های جلوگیری از آن.</p> <p>عوامل از بین رفتن نکاح :</p> <p>اول: طلاق (تعریف، مشروعیت، احکام و شناخت)</p> <p>عوامل طلاق</p> <p>1. عدم قناعت. 2. عدم تفاهم. 3. عدم تحمل و صبر. شیوه‌های جلوگیری از وقوع طلاق.</p> <p>1- گذشت و تفاهم. 2- نصیحت . 3- هجر. 4- تأدیب شرعی. 5- تحکیم.</p>	هفته هشتم
		2	2	<p>انواع و احکام طلاق:</p> <p>1. رجعی 2. بائن 3. مغلظ (طلاق های سنی، بدعی، حسن و احسن)</p> <p>دوم: خلع:</p> <p>شناخت خلع، مشروعیت، حکمت، شرایط، پیامدها و بدیل خلع.</p> <p>سوم: تفریق:</p> <p>(شناخت، عوامل، و احکام تفریق)</p> <p>(شناخت و احکام ایلاء،ظهار و لعان)</p> <p>مشروعیت، حکمت، انواع و احکام مرتبط پیرامون عدت.</p> <p>حکم، حدود و شروط تحدید نسل از نظر اسلام.</p> <p>تشکیل جامعه در نظام اجتماعی اسلام.</p>	هفته نهم
		2	2	<p>1. راههای ایجاد نظام اجتماعی اسلام</p>	هفته دهم

				<p>2. دعوت به توحید 3. دعوت به عبادات اجتماعی 4. حاکمیت دین اسلام در تمام شئون زندگی. 5. تعاون و اشتراک در امور اجتماعی. 6. مسئولیت‌های متقابل 7. توجه به رفتار اجتماعی. 8. معاملات. 9. تطبیق قوانین جزایی اسلام راههای ایجاد وحدت در نظام اجتماعی اسلام:</p> <p>1. خوب گمانی در مورد افراد جامعه. 2. اخلاق و رفتار پسندیده با مردم. 3. خوش رفتاری و عدالت. 4. عفو و گذشت. 5. صله‌ی رحمی. 6. رفتن به ملاقات همدیگر . خوش رفتاری با همسایگان.</p>	
		2	2	<p>مسئولیت فرد در اصلاح جامعه</p> <p>رعایت کرامت انسانی</p> <p>آداب اجتماعی.</p> <p>اداب و اجازه ملاقات.</p> <p>آداب سلام.</p> <p>اداب مجلس.</p> <p>آداب گفت و شنود.</p> <p>آداب معاشرت.</p> <p>آداب مسجد.</p> <p>آداب مجالس علمی.</p> <p>آداب خورد و نوش.</p> <p>اداب خواب.</p> <p>آداب لباس پوشیدن.</p> <p>آداب مهمانی.</p> <p>آداب عیادت بیمار</p> <p>آداب راه.</p> <p>آداب سفر.</p>	هفته یازدهم
		2	2	<p>عوامل انحراف و بی نظمی در جوامع اسلامی:</p> <ul style="list-style-type: none"> • سیکولریزم. • لیبرالیسم. • نشنلیزم. 	هفته دوازدهم

				<ul style="list-style-type: none"> • استشراق. • تنصیر. <p>و شناسایی سایر انحرافات از این قبیل همچنان راههای جلوگیری از گسترش آنها.</p>	
		2	2	<ul style="list-style-type: none"> • تعریف و اهمیت حجاب • حکمت، فواید و حکم حجاب. • مفاسد و زیانهای دنیوی و اخروی بی حجابی. • مفاسد و زیانهای اختلاط و بی حجابی در ساحات تعلیمی. • مفاسد و زیانهای اختلاط و بی حجابی در ادارات کاری. 	هفته سیزدهم
		2	2	<p>انحرافات اخلاقی</p> <p>مفاسد اختلاط.</p> <p>فحشاء و عریانی.</p> <p>خیانت و انواع آن</p> <p>دزدی، حکم و اضرارش.</p> <p>رشوت، فساد اداری و راههای جلوگیری از آنها.</p>	هفته چهاردهم
		2	2	<p>مسکرات، مخدرات و حکم خرید و فروش آنها.</p> <p>سود، غرر، قمار، حکم و زیانهای آنها.</p> <p>غیبت، تهمت، تعریف، گناه و حکمش</p> <p>موسیقی، رقص و دلایل حرام بودنش.</p> <p>حکمت و زیانهای حرمت موسیقی.</p> <p>زیانهای موسیقی بر جامعه.</p>	هفته پانزدهم
		2	2	<p>استفاده نادرست از تکنالوژی معاصر (اینترنت، شبکه های اجتماعی، تلویزیون و موبایل)</p>	هفته شانزدهم

نظام خانوادگی اسلام: استادان دبیرانتمنت ثقافت اسلامی پوهنتون کابل	کتاب مقرر
---	-----------

<p>منابع: کمکی (ممد درسی)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. الهدایة، للإمام أبي الحسن علي بن أبي بكر المرغینانی. 2. حجة الله البالغة، لشيخ ولي الله الدهلوي. 3. ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين، للشيخ أبي الحسن علي الندوي. 4. البحر الزانق، لابن نجيم الحنفي. 5. فقه الأسرة، لوهبة الزحيلي. 6. التكافل الاجتماعي في الإسلام، لمصطفى السباعي. <p>تربیة الأولاد في الإسلام، لعبدالله ناصح علوان..</p>
--

